

God start på livslang læring

Kommunedelplan barnehage 2015-2027

Vedtatt av Kommunestyret 19.10.15

Innhold

1	<i>Innledning</i>	3
2	<i>Sammendrag</i>	4
3	<i>Bakgrunn</i>	6
3.1	Statlige, regionale og kommunale styringssignaler	6
3.1.1	Statlige styringssignaler	6
3.1.2	Regionale styringssignaler	7
3.1.3	Kommunale styringssignaler	7
4	<i>Status og utviklingstrekk</i>	8
4.1	Status for barnehagetilbudet i kommunen	8
4.2	Utviklingstrekk	10
5	<i>Satsingsområder</i>	13
5.1	Behov for nye barnehageplasser fram mot 2027	15
5.2	Kommunal og ikke- kommunal barnehagedrift	17
5.3	Kvalitet i barnehagen	18
5.4	Tidlig innsats og forebygging	26
5.5	Forebyggende arbeid mot mobbing	28
5.6	Barnehageøkonomi og finansiering av barnehageplasser	29
5.7	Kommunen som barnehagemyndighet	31
6	<i>Sentrale dokumenter</i>	34

1 Innledning

Kommunestyret har i kommunal planstrategi for 2011-2015 vedtatt at det skal utarbeides en kommunedelplan for barnehage.

Planprogrammet for kommunedelplan barnehage ble vedtatt av kommunestyret den 07.10.2013.

For å utarbeide kommunedelplanen er det opprettet en arbeidsgruppe bestående av:

- ✓ To kommunale styrere: Jorunn Palm (Eide bhg.) og Gro Lisbeth Berg (Hausland bhg.).
- ✓ To private styrere: Yvonne Himle (Østerhus bhg.) og Kristin Møster (Fjellknausen bhg.)
- ✓ Spesialrådgiver barnehage: Johanne Rotevatn (prosjektleder)

Administrativ styringsgruppe: Rådmannen og kommunalsjefene.

Politisk styringsgruppe: Oppvekst- og utdanningsutvalget

Referansegrupper: Tillitsvalgte i Utdanningsforbundet og Fagforbundet og styrerforum for alle barnehagene.

Politisk styringsgruppe har blitt konsultert i de ordinære møtene i Oppvekst og utdanningsutvalget.

Referansegruppene er blitt invitert og har deltatt i prosessen med utarbeidelsen av planen.

Arbeidsgruppen har arrangert et åpent møte om kommunedelplanen i kommunestyresalen den 12.01.15. Ansatte i barnehagene, foreldre og tillitsvalgte var til stede.

2 Sammendrag

Kommunedelplan for barnehage 2014-2027 skal angi mål og retning for kvalitetsutviklingen på barnehageområdet de neste årene. Vedtatte planprogram har vært utgangspunktet for utarbeidelsen av planen. I tråd med planprogrammet er fokuset i planen i første rekke rettet mot kvalitet, tidlig innsats og behovet for nye barnehageplasser. I slutfasen av arbeidet har en valgt å flytte punktene om beredskap inn i kapittelet om kvalitet fordi beredskap og internkontroll bidrar til å kvalitetssikre arbeidet. Kapittelet om fremtidens barnehager er flyttet samme sted.

Barnehagesektoren har de siste 10–20 årene gjennomgått store endringer både i antall plasser, utforming og organisering. Barnehagene spiller i dag en mye større rolle i barns og familiers liv enn tidligere fordi flere barn benytter tilbudet.

De siste ti årene har barnehagetilbudet endret seg ved at flere og flere familier bruker heltidsplass i barnehage, foreldrebetalingen er redusert, antallet barn i barnehage har økt og barna som går i barnehage er yngre enn tidligere.

Selv om antallet barnehageplasser har økt de siste årene så vil det være behov for en økning av barnehagetilbudet i kommunen. Foreliggende prognoser tilsier at det vil være behov for 200-250 nye plasser innen 2020. I planen foreslås det videre at det bør være en jevnere fordeling mellom kommunale og ikke-kommunale plasser slik at minst 30 prosent av barnehageplassene er kommunale.

Som vekstkommune må en i årene fremover oppdatere prognosene for barnehagebehov årlig. Verken overkapasitet eller for lite plasser er gunstig nå når barn har rett til plass.

Grimstad kommune er både barnehageeier og barnehagemyndighet. Av de 33 barnehagene i kommunen er fem kommunale, 20 er ikke-kommunale, ordinære barnehager, syv er ikke-kommunale familiebarnehager og en er ikke-kommunal åpen barnehage. At kommunen er barnehagemyndighet (barneagelovens § 8) innebærer bl.a. at kommunen er tilsynsmyndighet for alle barnehager i kommunen, beregner og utbetaler tilskudd, har ansvar for samordnet barnehageopptak og for spesialpedagogisk hjelp i barnehagen.

Etter at de fleste barn 1-5 år nå går i barnehage (95,2 % i Grimstad), har det naturlig blitt mer fokus på kvaliteten på det tilbudet barna får i barnehagen. Kommunen og barnehageeiere i kommunen må derfor legge mye arbeid i å gi alle et kvalitetsmessig godt tilbud. Alle eiere må ha fokus på at de ansatte har og får tilstrekkelig kompetanse til å utføre den jobben de er satt til å gjøre. Personalet er barnehagens viktigste ressurs.

Grunnbemanningen i barnehagene i Grimstad er lav og antall barn per voksen er dermed relativt høyt. I planen legges det opp til at grunnbemanningen bør økes slik at det blir 3 barn per årsverk under tre år og seks barn per årsverk over tre år. For å sikre god kvalitet og god kompetanse legger planen opp til at halvdelen av de ansatte skal være barnehagelærere (nå ca 45 %) og andelen barne- og ungdomsarbeidere bør økes til landssnittet på 35 prosent.

Mellomstore barnehager synes i større grad enn små og store barnehager å klare å kombinere trivsel og trygghet for barn samtidig som de sikrer faglig utvikling for de voksne.

Tidlig innsats er et fokusområde i alle planer i kommunen. Barnehagen er de som først møter barna i utdanningsløpet. Tidlig innsats i barnehagen kan bidra til at de fleste barn klarer seg godt i skolegang og arbeidsliv seinere. Tidlig innsats i barnehagen handler mye om personalets kompetanse og sensitive

voksne med handlingskompetanse. Ansatte må kjenne hjelpeapparatet i kommunen og ta det i bruk ved behov. Tidlig innsats handler også om overgang barnehage-skole og om at ingen barn i barnehagene skal oppleve diskriminering og mobbing.

Finansieringen av barnehagene har gått fra statlig finansiering (statstilskudd) til kommunal finansiering når tilskuddet til barnehager i 2011 ble lagt inn i rammefinansieringen til kommunen. Det er fortsatt slik at tilskuddet til private barnehager beregnes ut fra gjennomsnittlige kostnad i de kommunale barnehagene. Fra 01.01.15 får ikke-kommunale barnehager beregnet tilskudd etter siste avlagte regnskap. For 2015 er tilskuddet beregnet ut fra gjennomsnittlige kostnader i de kommunale barnehagene i 2013. Tilskuddsordningen kan bli endret fra 2016 når ny barnehagelov vedtas.

Barnehagetilbudet er i hovedsak regulert gjennom sentrale lover, forskrifter og retningslinjer. Kommunen har liten mulighet for å velge for eksempel finansieringsmodell. Den kommunale kostnaden til barnehagedrift har økt i takt med økningen av antallet plasser. Ved utgangen av 2014 var 1347 barn i barnehage i Grimstad, mot 710 i 2002.

Til hvert av temaene i planen er det satt opp mål og hvordan vi skal lykkes. Her beskrives hvordan en ønsker å arbeide videre med de ulike problemstillingene. Noen av tiltakene handler om kompetanse og bedre rutiner, andre er mer kostnadskrevende. Tiltak som krever økte ressurser vil bli fulgt opp videre i forbindelse med årsbudsjett og handlingsprogram.

3 Bakgrunn

3.1 Statlige, regionale og kommunale styringssignaler

3.1.1 Statlige styringssignaler

Barnehageloven, gjeldene fra 01.01.06, angir de øverste juridiske rettsreglene som barnehagene i Norge styres etter.

Barnehageloven regulerer alle typer barnehagedrift, både formål, innhold og utforming. Barnehagens samfunnsmandat er å tilby barn under opplæringspliktig alder et omsorgs- og læringsmiljø som er til barns beste. Forskrifter til barnehageloven med rundskriv regulerer blant annet barnehagens innhold og oppgaver, bemanning, familiebarnehagedrift, opptak til barnehageplass, foreldrebetaling og tildeling av offentlig tilskudd til ikke-kommunale barnehager.

Barnehagelovens formålsbestemmelse:

”Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering” (barnehageloven § 1).

Rammeplanen er en forskrift til barnehageloven, og omhandler barnehagens innhold og oppgaver. Med bakgrunn i barnehagens formålsparagraf har barnehagens samfunnsmandat blitt mer omfattende og tydelig. Den nye formålsbestemmelsen stiller høye krav til barnehagepersonalet som skal praktisere verdiene i daglig samspill med barna og i samarbeid med foreldrene. Det nye formålet vektlegger at barnehagen skal videreføre et helhetlig læringssyn der omsorg og lek, læring og danning skal være grunnlag for barns allsidige utvikling. I tillegg er sosial og språklig kompetanse samt definerte fagområder viktige deler av barnehagens læringsmiljø.

Målet med rammeplanen er å gi enhetsledere, teamansvarlige, pedagogiske ledere og det øvrige personalet en forpliktende ramme for planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagens virksomhet. Rammeplanen framhever betydningen av de voksnes holdninger, kunnskaper og ferdigheter til å møte, forstå og oppdra barn til aktiv deltakelse i et demokratisk samfunn.

Departementet har utarbeidet elleve temahefter som utdyper rammeplanen. Rammeplanen gir også informasjon til foreldre, eiere og tilsynsmyndigheter. Blant annet blir det i rammeplanen stadfestet at alle barnehager skal bygge sin virksomhet på det verdigrunnlag som ligger i barnehageloven og de internasjonale konvensjoner som Norge har sluttet seg til.

I tillegg setter stortingsmelding 41(2008-2009), ”Kvalitet i barnehagen” og stortingsmelding nr. 16 (2006-2007)”... og ingen stod igjen”, et større fokus på barnehagen som en læringsarena og tidlig innsats for livslang læring enn tidligere. St. melding 41 vektlegger at de viktigste faktorer for å fremme barns utvikling i et godt barnehagetilbud er voksne som er lyttende, omsorgfulle og tilgjengelige, et personale med god kompetanse og som er engasjert i sitt arbeid med barn, en gruppestørrelser som gjør det mulig for de voksne å samhandle med barn på en god måte og personalutvikling som sikrer kontinuitet, stabilitet og forbedringer.

Barn har en lovfestet rett til medvirkning. Både FN’s barnekonvensjon og barnehageloven vektlegger barns rett til medvirkning. Barn skal gis anledning til aktiv deltakelse og barnets syn skal vektlegges. Tilsvarende i lov om barn og foreldre.

De statlige føringene har som mål å sikre at alle som har lovbestemt rett til barnehageplass får oppfylt rettigheten, at alle barnehager har likeverdig og høy kvalitet, at tidlig intervensjon og helhetlig tiltakskjede blir ivaretatt og at barnehager inngår i og utgjør en del av det helhetlige utdanningsløpet.

3.1.2 Regionale styringssignaler

Regionplan Agder 2020 er opptatt av gode levekår for flest mulig og en målrettet innsats gjennom hele utdanningsløpet fra barnehage og oppover. Et av målene er å utvikle et godt utbygd barnehagetilbud i alle kommunene.

I Regionplan for Agder vektlegges betydningen av:

Bedre levekårene for flest mulig med målrettet innsats gjennom hele utdanningsløpet fra barnehagealder og oppover.

At barnehagen er den første profesjonelle kompetansearenaen barn møter. Målet er at alle skal ha like muligheter. Det er derfor spesielt viktig at dette tilbudet legges til rette for dem som trenger barnehagetilbudet mest.

Samhandling mellom barnehage, skole, barnevern, helsestasjon og sosialtjeneste, kulturretat, politi og foreldre er nødvendig dersom man skal lykkes med å gi hvert enkelt barn det beste utgangspunktet gjennom oppveksten

For å gjennomføre dette er målsettingen i regionplanen å utvikle et godt utbygd barnehagetilbud i alle kommunene der det legges særlig vekt på at de barna som trenger det mest inkluderes. I tillegg vektlegges at økt kvalitet i barnehage og grunnskole skal bidra til å bedre overgangen mellom de ulike nivåene i utdanningen slik at flere fullfører et utdanningsløp.

3.1.3 Kommunale styringssignaler

Kommuneplanen har fokus på gode oppvekstvilkår. Det viktigste enkelttiltaket for bedring av levekårene handler om langsiktig satsing på barn og unges utdanningsforløp; om tilbudet gjennom hele oppveksten knyttet til leke- og aktivitetsmuligheter i nærmiljøet, familiepolitikk, fritidstilbud, barnehagetilbud osv. Dette skal bl.a. oppnås ved å:

- a. Sørge for at barnehager, grunnskole, helsestasjon, barnevern, familiesenter m.fl. har gode samarbeidsrelasjoner og prosedyrer for tidlig innsats; for å avdekke særlige behov og iverksette tiltak tidlig.

- b. Sørge for at barn og unge i vanskelige livssituasjoner raskt får nødvendig hjelp.
- c. Opprettholde full barnehagedekning med god kvalitet (Gjeldende kommuneplanen s.18-19).

Barnehageplan 2006-2011 ble vedtatt av Kommunestyret i sak K-33/06 og hadde mest fokus på behovet for nye barnehageplasser i perioden, økonomi og barnehagenes utforming. Planens mål om utbygging og behov for nye barnehageplasser i perioden har slått til. I 2006 gikk 948 barn i barnehage. Planen anslo et behov på 286 nye plasser fram mot 2011. Per 15.12.11 hadde 1296 barn plass.

Kommunale retningslinjer for tildeling av tilskudd til ikke-kommunale barnehager ble vedtatt av kommunestyret i møte 2. mai 2011 og sist revidert i desember 2014.

Retningslinjene er utarbeidet i samsvar med Barnehageloven § 8 og § 14, samt Forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlige tilskudd til ikke-kommunale barnehager. Denne forskriften ble fastsatt ved kongelig resolusjon 29. oktober 2010 og trådte i kraft 1. januar 2011. De kommunale retningslinjene konkretiserer enkelte temaer i forskriften, slik som antall telletidspunkter.

Formålet med forskrift og kommunale retningslinjer er å sørge for at godkjente ikke-kommunale barnehager behandles likeverdig med kommunale barnehager ved tildeling av offentlige tilskudd. I tillegg skal de kommunale retningslinjene bidra til godt samarbeid mellom kommunen og de ikke-kommunale barnehagene og gi forutsigbarhet i forhold til utmåling og utbetaling av offentlige tilskudd. Retningslinjene finnes på Grimstad kommunes hjemmeside.

4 Status og utviklingstrekk

4.1 Status for barnehagetilbudet i kommunen

Kommunen er både barnehageeier og barnehagemyndighet.

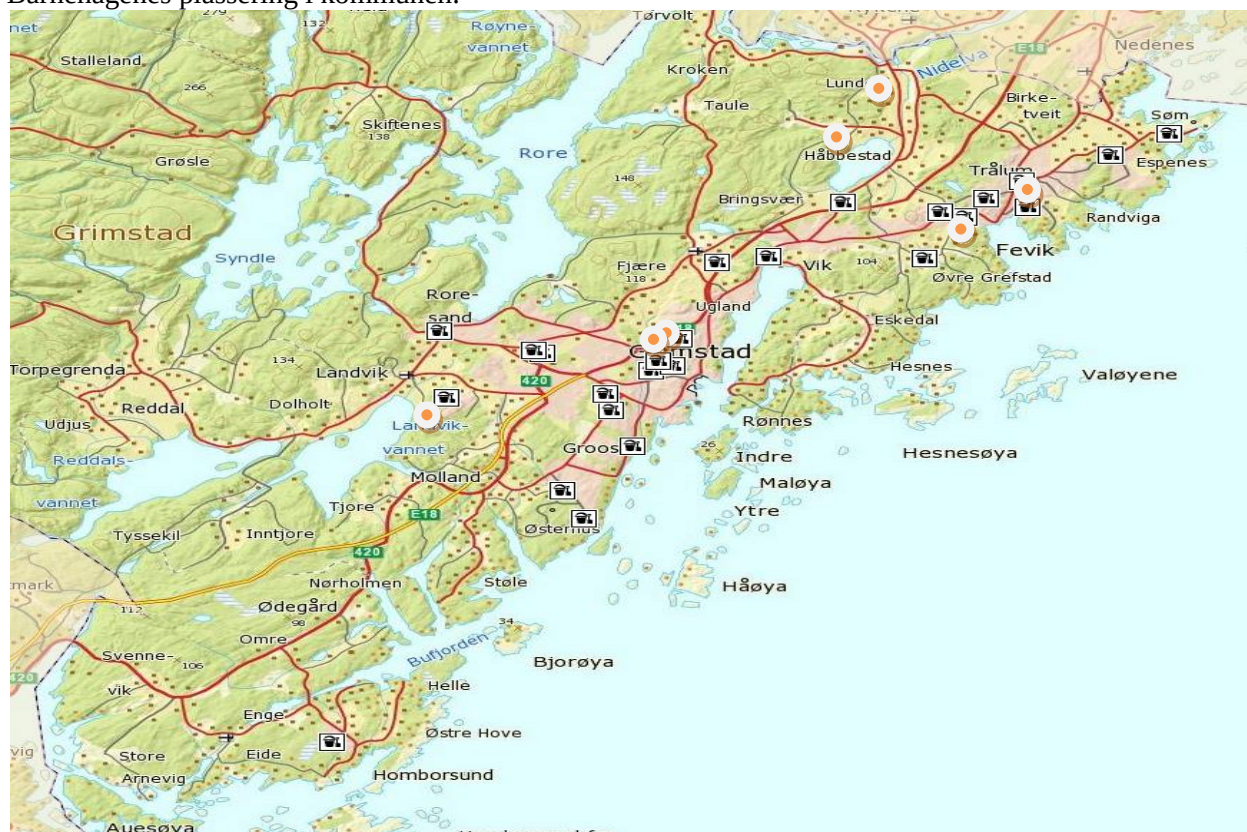
Antall barn pr. 15.12.14		
Barnehage	Barn	prosent
Kommunale barnehager	262	19,5 %
Private barnehager	1 034	76,8 %
Familiebarnehager	51	3,8 %
SUM ALLE	1 347	100 %

Grimstad har en høy andel ikke-kommunale barnehager. 5 barnehager er kommunale. 20 ordinære barnehager, 7 familiebarnehager og en åpen barnehage er ikke-kommunale. I åpen barnehage tildeles man ikke plass, men møter sammen med en foresatt.

Barnehager, eiere, barn m.m. i Grimstad per 15.12.2014:

Barnehage	God- kjent år	Eier	leke- areal m ²	timer pr dag	0 år	1 år	2 år	3 år	4 år	5 år	SUM barn
Eide	1998	Grimstad kommune	406	9,25	3	9	11	10	11	11	55
Grimstad	1978	Grimstad kommune	182,4	9,25	1	1	7	8	9	14	40
Hausland	1987	Grimstad kommune	259,4	9,25	1	2	13	14	7	22	59
Storgaten	1975	Grimstad kommune	180	9	5	6	4	7	11	8	41
Tønnevdskogen	2009	Grimstad kommune	304	9,5	1	8	16	15	10	17	67
Alven	2001	Alven eventyrbgh i Trollvika AS	104	9	0	4	4	5	5	6	24
Annemorhuset	2007	Annemorhuset barnehage AS	185	10,25		4	8	8	14	11	45
Askeladden Idrett	2007	Holbekk Barnehetun AS	447	9		13	18	21	21	21	94
Askeladden tur- og aktivitetsbgh	1999	Askeladden barnehage AS	195	9		10	17	12	15	18	72
Barnas Hage Fjære	2012	Barnas Hage AS	250	10	1	10	14	10	3	3	41
Barnas Hage Vikkilen	2012	Barnas Hage AS	130	10		2	6	4	2	11	25
Fevik	1976	Grimstad Kirkelige Fellesråd	250	9		7	7	9	19	5	47
Fjellknausen	2008	Kreative bgh. AS	447	9,5	1	11	28	21	20	27	108
Flatefjell	2000	Flatefjell Andelslag Sa	387	10	1	13	18	18	19	15	84
Hokus Pokus	2009	Studentsamskipnaden i Agder	530	10	4	12	24	24	25	25	114
Lille Gull	2008	Lille Gull barnehage AS	107	10		1	4	9	4	6	24
Portveien F	2005	Portveien bgh.drift AS	135,5	9	1	2	5	7	6	6	27
Portveien H.	2005	Portveien bgh.drift AS	259	9	1	6	7	10	5	10	39
Regnbuebarna	2013	Regnbuebarna AS	157	10		8	6	11	3	7	35
Resvik	2004	Resvik bedehus	180	9		1	5	5	8	5	24
Solstrålen	1994	Solstrålen barnehage AS	128	9,25		4	8	3	3	12	30
Temseveien	2006	Temseveien barnehage AS	323	9,5		6	11	10	13	13	53
Tykkåsen	2004	Tykkåsen barnehage AS	157	9,25		4	7	6	9	11	37
Matilda natur og teaterbgh	2005	Matilda AS	336,7	9	2	6	16	9	16	14	63
Østerhus	1984	Grimstad Kirkelige Fellesråd	225	9		5	12	11	8	12	48
Fraggelberget fam.bhg	2006	Fraggelberget f.bhg.- J. Astrup		8,5		3	3				6
Maurtua Grømheia fam.bhg	2004	Maurtua f.bhg. - E. Wold		9			2		2		4
Maurtua Grømj.fam.bhg	2003	Maurtua f.bhg - E.Grøm-Hauge		9,25			1	2	1	1	5
Nyhaven fam.bhg	1993	Nyhaven f.bhg- Rolf Tore Hauge		9,5	2	3	1	1	3	1	11
Skippergata fam.bhg	2007	Skippergata f.bhg-Ellen R. Leson		9			2	2	2	2	8
Torvåsen fam.bhg	2012	Torvåsen f.bhg- Bringsverd		9		2	1	3			6
Tøra fam.bhg	2002	Tøra f.bhg- Ingunn Steine		9,5		2	3	1	4	1	11
Åpen bgh, Østerhus	2010	Brunstad Kristelige Menigh. Sør.	300	6 t/u	Godkjent for 30 barn						
SUM					24	165	289	276	278	315	1347

Barnehagens plassering i kommunen:

 Familiebarnehager

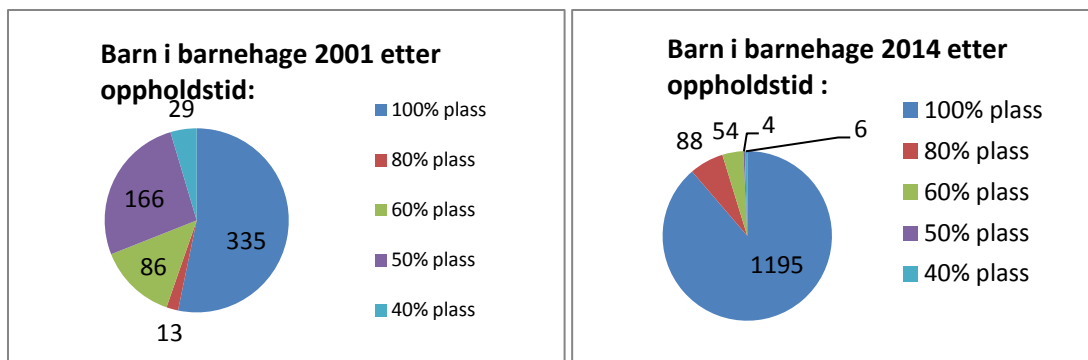
 Barnehage

4.2 Utviklingstrekk

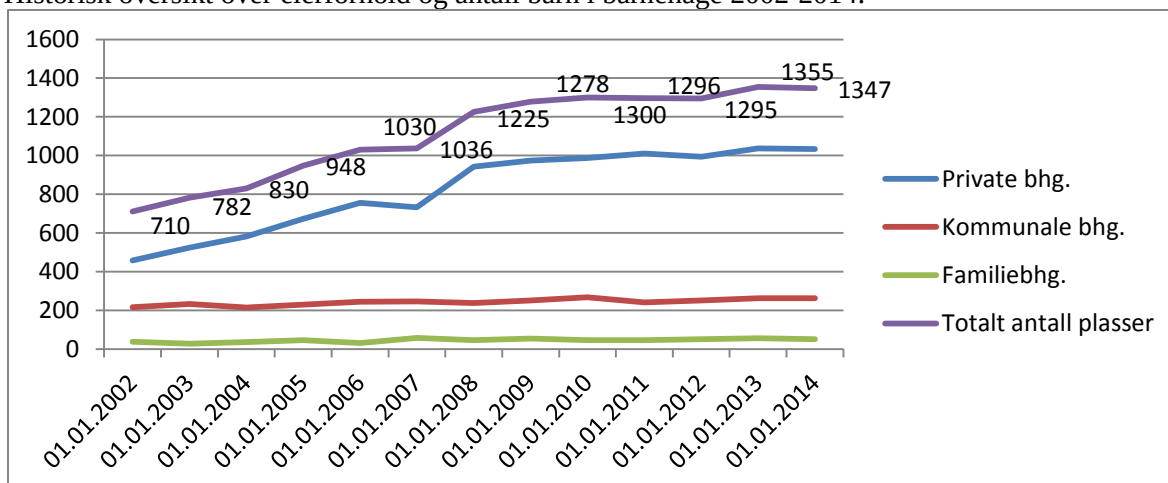
Grimstad har fra 2002 til i dag opplevd en radikal endring i tilbud og etterspørsel etter barnehageplasser. I 2002 hadde Grimstad (52 %) en langt svakere barnehagedekning enn landet (66 %) og sammenlignbare kommuner/kommunegruppe 13 (65 %). Siden 2008 har imidlertid dekningsgraden vært bedre i Grimstad enn gjennomsnittet for landet og sammenlignbare kommuner.

I barnehagereformen i 2002 ble opposisjonspartiene på Stortinget, Ap, SV, Frp og SP, enige om en avtale om finansiering og styring av barnehagesektoren. Året etter ble det såkalte barnehageforliket inngått på Stortinget når Stortingsmelding nr. 24 (2002-2003) ble behandlet. Barnehageforliket innebar at barn fikk rett til plass i løpet av 2005, økonomisk likeverdig behandling av kommunale og ikke-kommunale barnehager og makspris på foreldrebetalingen. Maksprisen har endret seg noe i løpet av årene og er fra 01.05.15 kr. 2580 per måned.

Bruken av gradert oppholdstid har vært mer utbredt i Grimstad enn ellers i landet, men er sterkt redusert de siste årene. I 2001 hadde 46,7 % av barna i barnehagene deltids plass. I 2014 er antallet deltids plasser redusert til 11 % (se figur under).

Historisk oversikt over eierforhold og antall barn i barnehage 2002-2014:

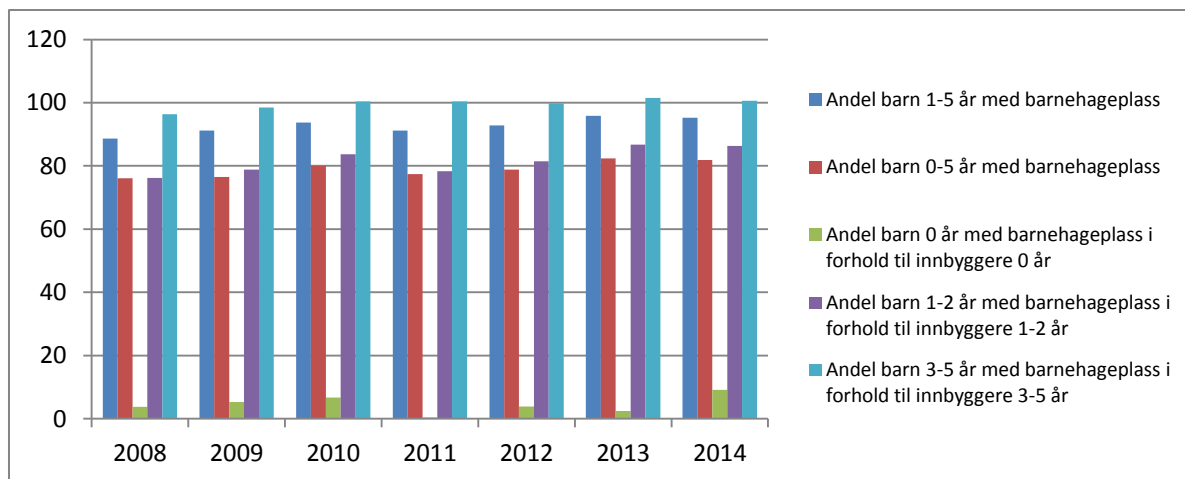

Antall barn med barnehage tilbud har økt fra 700 barn per 15.15.02 til 1347 barn 15.12.2014. Antall barn 1-5 år i Grimstad har vært stabilt i perioden 2002-14 (diagram under). I dag har 95,2 % av barna 1-5 år i Grimstad tilbud i barnehage (ssb 2014).

Etter 2007 har så godt som alle 3-5 åringene i Grimstad gått i barnehage. Barn i barnehage innbefatter også barn fra andre kommuner som har barnehageplass i Grimstad. Noen få barn under et år har hatt barnehageplass de siste årene.

Antall barn 1-5 år i kommunen og barn med barnehageplass

Barn i barnehage 2008-2014 (prosent)

Barn bosatt i andre kommuner

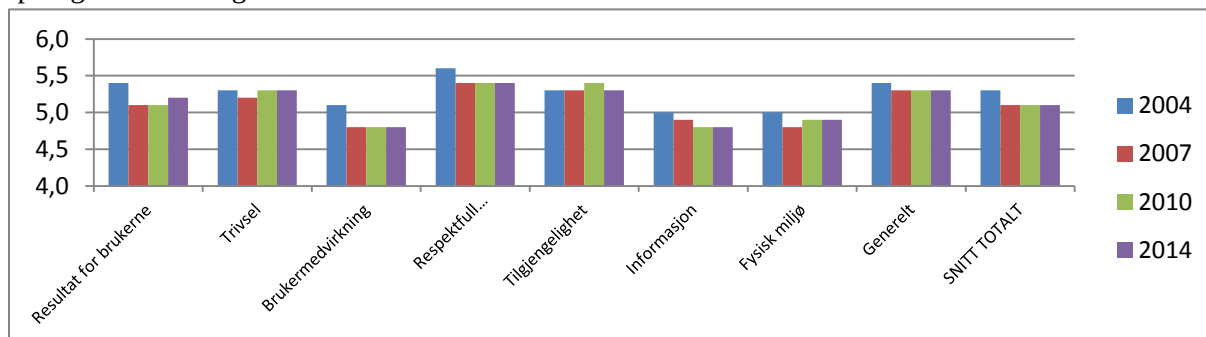
De fleste ikke-kommunale barnehager har i sine vedtekter at de fortrinnsvis tar imot barn fra Grimstad kommune, men også barn fra nabokommunene kan få plass ved ledig kapasitet. Barn bosatt i nabokommuner kan ikke få plass i kommunale barnehager.

Forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlig tilskudd § 11 sier at *kommuner som har ikke-kommunale barnehager med barn som er bosatt i en annen kommune, har rett til refusjon for kostnader til ordinær drift som ikke dekkes av foreldrebetalingen og andre offentlige tilskudd fra kommunen der barnet er bosatt. Refusjonen skal baseres på nasjonale gjennomsnittssatser for tilskudd til driftskostnader og kapitalkostnader fastsatt av departementet.*

Pr. januar 2015 er ca 60 barn i de ikke-kommunale barnehagene bosatt i en av nabokommunene. De fleste fra Arendal. Grimstad og Arendal har egen avtale om hvordan slike refusjoner skal håndteres.

Brukerundersøkelse i barnehagene i Grimstad

Grimstad har gjennomført brukerundersøkelser i barnehagene fire ganger, i 2004, 2007, 2010 og 2014. Sammenligner en undersøkelsen i 2007 med undersøkelsen i 2014 er fordelingen av svar mye de samme, men med en liten nedgang i antall som har svart at de i svært stor grad er fornøyd. I tillegg er der en liten økning i opplevelsen av tilgjengelighet. Dette bl.a. fordi flere barnehager har noe lenger åpningstid enn tidligere.

Brukertilfredshet i barnehagene

Generelt kan en si, for alle barnehagene samlet, at resultatet er godt. Litt over landsgjennomsnittet på alle variabler. Her er tatt med noen andre kommuner for sammenligningens skyld:

Snitt pr. dimensjon	Snitt Norge	Snitt Grimstad	Snitt Nesodden	Snitt Oppegård	Snitt Arendal	Snitt Søgne	Snitt Vennesla
Resultat for brukerne	5,1	5,2	5	5	5,2	5,1	5
Trivsel	5,2	5,3	5,2	5,2	5,3	5,2	5,2
Brukermedvirkning	4,8	4,8	4,8	4,7	4,9	4,8	4,8
Respektfull behandling	5,4	5,4	5,4	5,4	5,5	5,3	5,4
Tilgjengelighet	5,4	5,3	5,3	5,6	5,4	5,5	5,6
Informasjon	4,8	4,8	4,8	4,8	4,9	4,9	4,7
Fysisk miljø	4,7	4,9	4,7	4,5	4,9	4,6	4,8
Helhetsvurdering	5,2	5,3	5,2	5,1	5,3	5,2	5,2
Snitt totalt	5,1	5,1	5,1	5	5,2	5,1	5,1

Brukertilfredshet i Grimstad, sammenlignbare kommuner og snitt Norge (skala 1-6).

Som oppsummering av brukerundersøkelsen i barnehagene i Grimstad kan en si at det gjøres mye bra arbeid ute i barnehagene og at det er svært mange barn og foreldre som trives og har det bra i barnehage. Sammenligner en barnehagene i Grimstad med hverandre viser den at det er små forskjeller i hvor fornøyde foreldrene er i store og små barnehager. Likedan om en ser på kommunale og ikke-kommunale barnehager er der små forskjeller. Siden barnehagene i Grimstad skårer over gjennomsnittet for landet kan en fortsatt si at det er små forskjeller mellom gode barnehager.

5 Satsingsområder

Lovbestemt rett til plass i barnehage

Barnehageloven § 12a sier at kommunen må tilby plass til alle barn som har søkt plass innen fristen 1. mars og som fyller ett år senest innen utgangen av august det året det søkes om barnehageplass.

Barnet har rett til plass i barnehage i den kommunen der det er bosatt, ikke i en bestemt barnehage. Kommunen skal ha minimum ett opptak i året.

Dersom retten til barnehageplass utvides til også å omfatte barn under ett år og det eventuelt innføres to hovedopptak, vil behovet for antall barnehageplasser øke.

Full barnehagedekning

Barnehageloven § 12a definerer det som full barnehagedekning når kommunen kan tilby plass til alle barn som har rett til plass og er bosatt i kommunen.

Grimstad har de siste to-tre årene hatt full barnehagedekning. Ved hovedopptaket i 2015 har en gitt tilbud til alle som søkte innen hovedfristen 1. mars og fyller ett år innen utgangen av august. Høsten 2015 vil også minst halvparten av søkerne som er født høsten 2014 få plass. Frem til våren 2015 har det ikke vært mulig å etterkomme behovet for barnehageplass til alle som søker i løpet av året.

Regulering av tomter til barnehageformål

Alle store utbyggingsområder må planlegges med et areal regulert slik at det kan benyttes til barnehage. Området må planlegges i inngangen til feltet slik at ekstra trafikk som følge av kjøring til og fra barnehagen blir begrenset inn i feltet.

Det planlegges flere store boligfelt i Grimstad kommune de nærmeste årene. Boligfeltene er store og vil kreve en egen barnehage. I planleggingen må det reguleres inn areal som kan benyttes til barnehage.

Planer om utbygging - tilbakemeldinger fra eksisterende barnehageeiere

Kommunestyret har vedtatt å bygge ny kommunal sentrumsbarnehage i 2016. Jmf. budsjettvedtak i kommunestyre desember 2014.

Det er gjennomført en spørreundersøkelse blant private barnehageeiere i kommunen om planer for utvidelse av eksisterende virksomhet. De fleste barnehageeiere har besvart undersøkelsen som kortfattet kan oppsummeres slik:

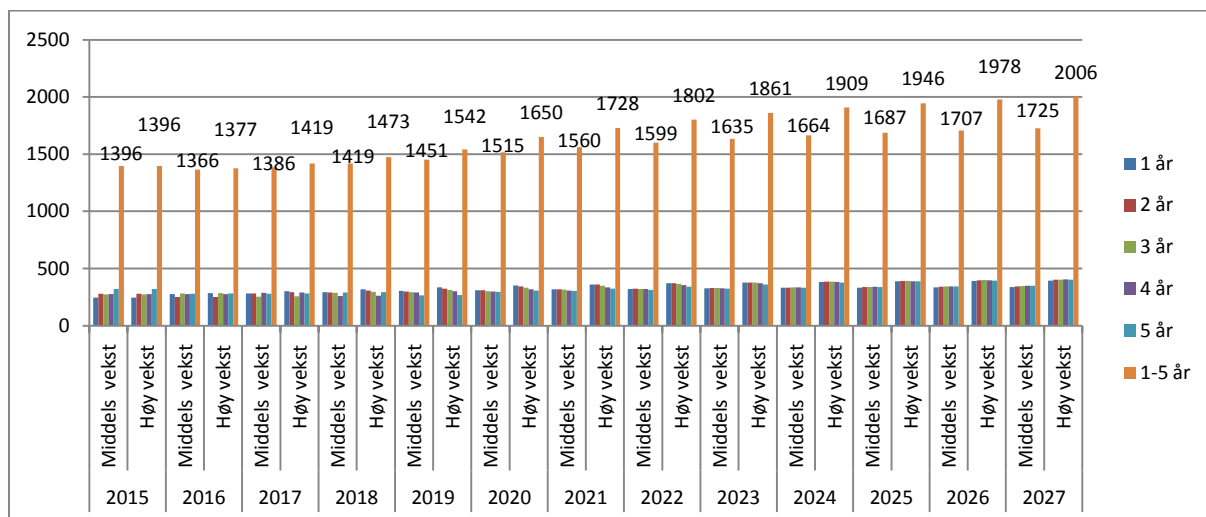
1. De fleste barnehageeiere har ikke planer for utvidelse/utbygging.
2. Fire private barnehageeiere har signalisert planer om utvidelse. Her satt opp i uprioritert rekkefølge:
 - a. Villa Matilda teaterbarnehage har forhåndstilsagn om tilskudd for to småbarnsavdelinger (28 barn) på Fuhr. Eier har i tillegg kjøpt Egra og ønsker på sikt å bygge ny barnehage der. Deler av Egra er godkjent for og brukes til barnehage i dag.
 - b. Barnas Hage as har ferdig regulert tomt i tilknytning til barnehagen i Vikkilen som kan bebygges med en større barnehage.
 - c. Portveien kultur og naturbarnehage vurderer å ta i bruk ytterligere et bygg på Hasla som barnehage.
 - d. Østerhus barnehage. Mulig fremtidig endring av arbeidskirken kan gi flere barnehageplasser i eksisterende bygg.

5.1 Behov for nye barnehageplasser fram mot 2027

Pr. 15.12.2014 hadde 1347 barn barnehageplass i Grimstad. Dette utgjør 95,8 prosent av alle barn 1-5 år. 101,6 % av 3-5 åringene (pga noen barn fra andre kommuner) og 86,7 % av 1-2 åringene har et barnehage tilbud, jf. SSB/Kostra.

Mens antall barn 1-5 år har ligget relativt stabilt på 1300 - 1400 de siste 15 årene i Grimstad, vil andelen barn 1-5 år stige jevnt til over 1700, med middels befolkningsvekst, fram mot år 2027. Denne tendensen vil trolig fortsette.

Befolkningsfremskriving, 1-5 år (SSB, befolkningsfremskriving)

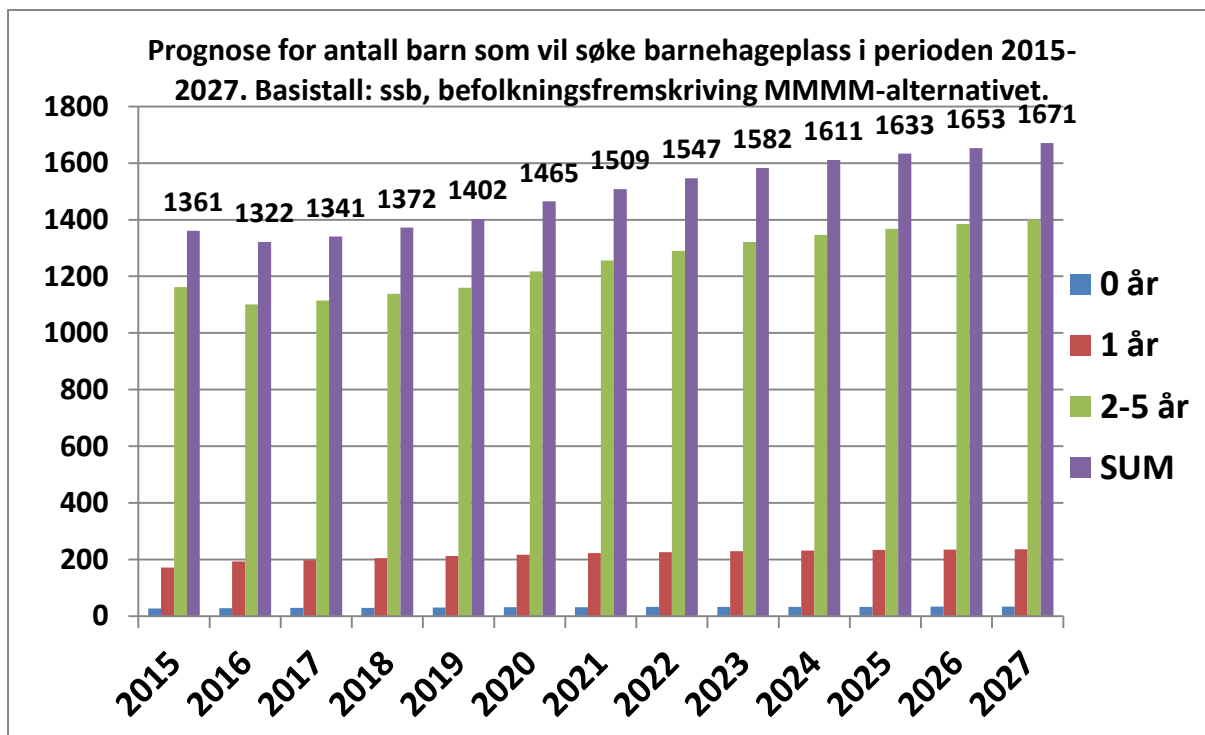
Endring i antall innbyggere 1-5 år er den viktigste faktoren når det gjelder fremtidig behov for barnehageplasser. Det er i dag 1396 barn 1-5 år i Grimstad. I 2027 vil det ifølge prognosene til SSB være 1725 barn i denne gruppen, en økning på 329.

Høsten 2012 ble det utarbeidet et notat (samfunn- og miljøsektoren, RH 29/2012) med prognoser/behov for nye barnehageplasser i Grimstad fram mot 2020. Prognosene tok utgangspunkt i kommunens 1290 barnehageplasser høsten 2012. I følge prognosen ville Grimstad ha behov for 1349 barnehageplasser høsten 2014. Det reelle antall barn i barnehagene høsten 2014 var 1 347.

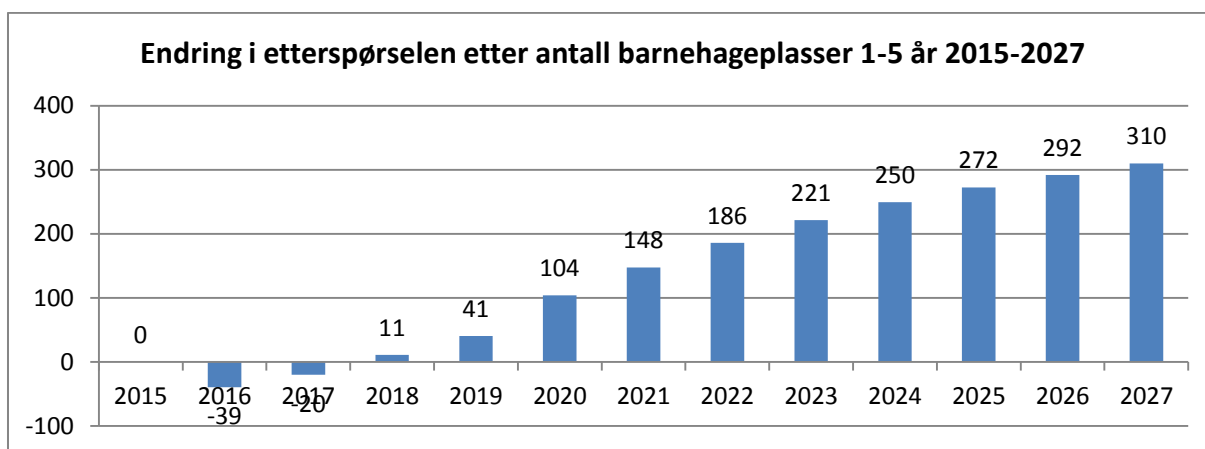
Kommunens egne tall høsten 2015 viser en endring i barnetall det siste året. Per april 2015 var antall barn i barnehage 1361. Et stort barnekull begynte på skolen. Antallet barn per siste telling 1. august 2015 er derfor redusert til 1251.

Hvert år vil det være slik at barnetallet om våren vil være høyere enn barnetallet på høsten fordi store barn går ut og små barn kommer inn.

I kommunens nye prognose er det barnetallet i april 2015 som er grunnlaget for beregningene. Tabellen under viser hvor mange barn søm vil søke barnehageplass i årene frem mot 2027.

Når en ser på hvor mange flere barnehageplasser som bør etableres i planperioden blir tallene som vist i tabellen under.

I hovedtrekk kan en si at de nærmeste to årene vil der være lite eller ingen behov for etablering av nye barnehageplasser på grunn av mindre årskull.

Først i 2018/2019 vil behovet øke med om lag 40 plasser sammenlignet med dagens nivå. Først i 2020 vil behovet være om lag 100 flere plasser enn i dag. Deretter viser prognosen en jevn økning i antallet barnehageplasser frem mot 2027.

Planen legger etter dette opp til at det i Grimstad vil være behov for **300** nye barnehageplasser i perioden 2015-2027. I hovedsak skjer endringene i perioden 2020-2027.

Mål.

Grimstad kommune skal ha full barnehagedekning i henhold til gjeldende definisjon.

Hvordan skal vi lykkes:

- ✓ Grimstad kommune skal oppdatere prognosene for barnehagebehov hvert år.
- ✓ Ny kommunal sentrumsbarnehage på fagskoletomta skal realiseres i 2016.
- ✓ I nye store byggefelt skal det settes av areal til barnehage.
- ✓ Innen 2027 skal det etableres 300 nye barnehageplasser i kommunen

5.2 Kommunal og ikke-kommunal barnehagedrift

Det er 1347 barn i barnehage pr. 15.12.14 hvorav 1085 er i ikke-kommunale barnehager. I overkant av 80 % av kommunens barnehageplasser er drevet i ikke-kommunal regi.

Andel barn i kommunale barnehager i forhold til alle barn i barnehage (Kostra)

	2012	2013	2014
Landet	52,4	51,9	51,5
Grimstad	19,3	19,3	19,5
Arendal	29,6	28,9	28,3
Lillesand	45,8	38,7	37,8
Kostragruppe 13	42,3	42,2	41,3

Ikke-kommunale barnehager har vært en viktig forutsetning for kommunens økning i antall barnehageplasser, og at Grimstad i dag har full barnehagedekning. Ikke-kommunale barnehager kan i sine vedtekter prioritere å ta imot barn bosatt i andre kommune.

Det er kommunens plikt å tilby plass i barnehage til barn under opplæringspliktig alder som er bosatt i kommunen. Det vil derfor være viktig at kommunen har størst mulig forutsigbarhet m.h.t å ha nok barnehageplasser til enhver tid. I den videre utbyggingen anbefales en jevnere fordeling mellom kommunale og ikke-kommunale plasser. Dersom en ikke-kommunal barnehage opphører er det kommunens ansvar å etablere en midlertidig ordning inntil ny barnehage er i drift eller til barna kan få plass i eksisterende barnehager.

I.h.t gjeldende retningslinjer er det de samlede kostnadene i de kommunale barnehagene som er grunnlaget for beregning av tilskudd til de ordinære ikke-kommunale barnehagene. God og effektiv drift i de kommunale barnehagene er et godt utgangspunkt for forutsigbarhet i kommunens samlede barnehageøkonomi.

Mål:

Grimstad skal ha en jevnere balanse mellom kommunale og ikke-kommunale barnehager.

Hvordan skal vi lykkes:

- ✓ Minst 30 % av barnehageplassene i kommunen skal være kommunale.
- ✓ Nye barnehageplasser skal være kommunale inntil andelen på 30 % er nådd

5.3 Kvalitet i barnehagen

Barnehagen har en viktig rolle som oppvekst- og utviklingsarena for barn under opplæringspliktig alder og som velferdstilbud for småbarnsforeldre. Barnehager skal være til barns beste. Barn skal oppleve glede og mestring i barnehagen. De skal få leke, lære og utvikle seg og delta aktivt i et sosialt og kulturelt fellesskap. Gode barnehager formidler verdier og holdninger, gir barn grunnleggende ferdigheter og kunnskaper og trening i å delta aktivt i et fellesskap med andre barn og med voksne utenfor familien. Barnehagen skal være en god støttespiller for foreldrene i omsorgen for barna og bidra med god stimulering til læring.

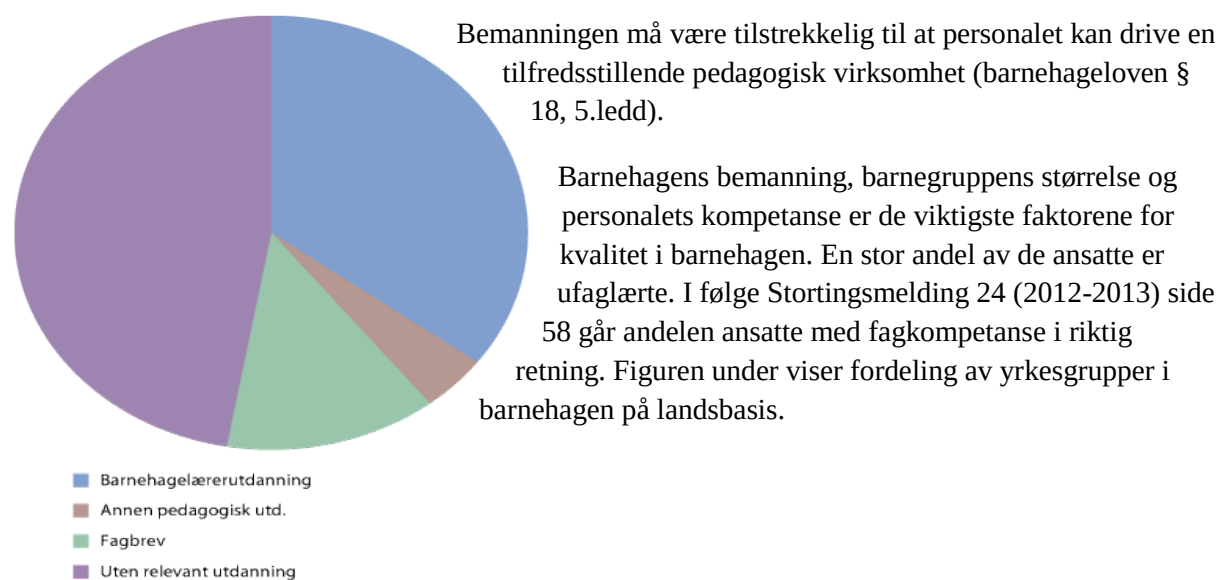
Barnehagelovens formålsbestemmelse og Rammeplanen fastsetter hva som er barnehagens samfunnsmandat og hvilket verdigrunnlag barnehagen bygger på.

Det pågår arbeid med revidering av barnehageloven og rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Revidert barnehagelov og rammeplan er planlagt sendt på høring i 2015, og skal være gjeldende fra 2016.

Bemanning og bemanningsnorm

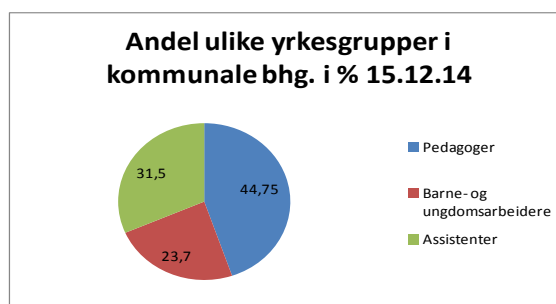
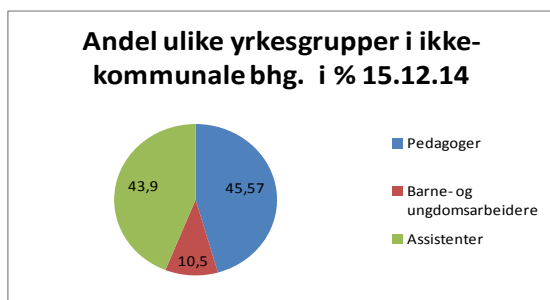
Barnehageloven sier at barnehagen skal ha en forsvarlig pedagogisk og administrativ ledelse. Barnehagen skal ha en daglig leder som har utdanning som barnehagelærer eller annen høgskoleutdanning som gir barnefaglig og pedagogisk kompetanse (barnehageloven § 17).

Pedagogiske ledere må ha utdanning som barnehagelærer. Likeverdig med barnehagelærerutdanning er annen treårig pedagogisk utdanning på høgskolenivå med videreutdanning i barnehagepedagogikk (barnehageloven § 18,). Det skal være minimum én pedagogisk leder per 14-18 barn når barna er over tre år og én pedagogisk leder per 7-9 barn når barna er under tre år og barnas daglige oppholdstid er over seks timer (forskrift om pedagogisk bemanning § 1).

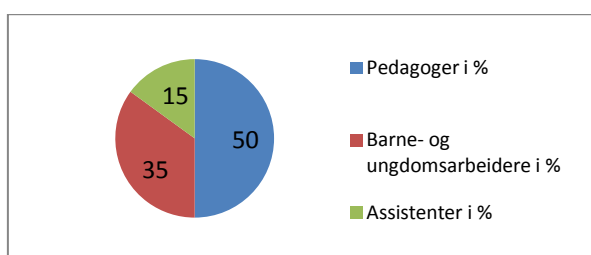

En sammenligning av de kommunale barnehagene og de ikke-kommunale barnehagenes årlige rapporteringer i Basil (barnehagenes rapporteringssystem per 15.12 hver år) per 15.12.14 viser at der er små forskjeller i prosentfordelingen av de ulike yrkesgruppene. De kommunale har dobbelt så

mange barne- og ungdomsarbeidere og litt færre pedagoger enn de ikke-kommunale barnehagene i Grimstad.

I samsvar med dette og Stortingsmelding 24 (2012-2013), ønsker Grimstad kommune å jobbe for en styrking av kompetansen i barnehagene gjennom å arbeide for at barnehagene har 50 % pedagoger.

Ønsket bemanningen i barnehagene

Pedagogtettheten er ganske god i Grimstad, men det er et mål at halvparten av de ansatte skal være pedagoger. Barnehagelæreren er rollemodell for de andre ansatte og kan veilede de ufaglærte i jobben de sammen skal gjennomføre.

Antallet barne- og ungdomsarbeidere har økt etter reform -97 når det ble mulig å ta fagbrev i videregående skole. Flere ansatte med lang ansiennitet har også tatt fagbrev ved siden av jobben. Fagarbeiderne bidrar til å styrke fagmiljøet i barnehagen. Grimstad bør nærme seg landssnittet på 35 % fagarbeidere i barnehagene.

Kommunens karakterbok	6 = Best. 1 = Dårligst. Over 3,5: Nærmere de beste enn de svakeste					Kommunens nøkkeltall	De beste i landet
	KB 2011	KB 2012	KB 2013	KB 2014	KB 2015	KB 2015	KB 2015
BEMANNING (KB): Oppholdstimer per årsverk i kommunale barnehager (20 %)	1,1	1,6	2,9	2,4	1,5	12 023	7 831
FAGUTDANNING (KB): Andel styrere og ledere med pedagogisk utdanning (20 % vekt innen sektoren)	4,9	5,5	6,0	6,0	6,0	100	100
FAGUTDANNING (KB): Assistenter i kommunale barnehager med pedagogisk utdanning (20 %)	3,6	3,8	2,1	2,0	2,0	23	73
AREAL (KB): Leke- og oppholdsareal per barn (10 %)	1,3	1,7	1,5	1,2	1,2	5,1	11,5
KJØNN: Andel ansatte som er menn (10 %)	5,6	4,9	4,8	4,2	4,4	8,9	12,4
MINORITETSSPRÅKLIGE: Andel av minoritetsspråklige barn som går i barnehage (15 %)	3,6	3,8	3,5	4,7	3,5	75	100
1-ÅRINGER: 1-åringer født etter 1.9. med barnehageplass som andel av 1-åringer med barnehageplass (5 %)				1,6	3,5	24	31

KB: Kommunale barnehager. Årstallene henviser til det året Kommunebarometeret er publisert.

Tallene forteller at bemanningen i de kommunale barnehagene i Grimstad er lav målt mot resten av landet. Slik har det vært over tid – og den ble faktisk mer enn syv prosent dårligere i fjor, målt som oppholdstimer per årsverk. Alle styrere og ledere i kommunale barnehager har pedagogisk utdanning. Knappt en av fire assistenter i kommunale barnehager har relevant utdanning, det er langt under landsgjennomsnittet (35 %).

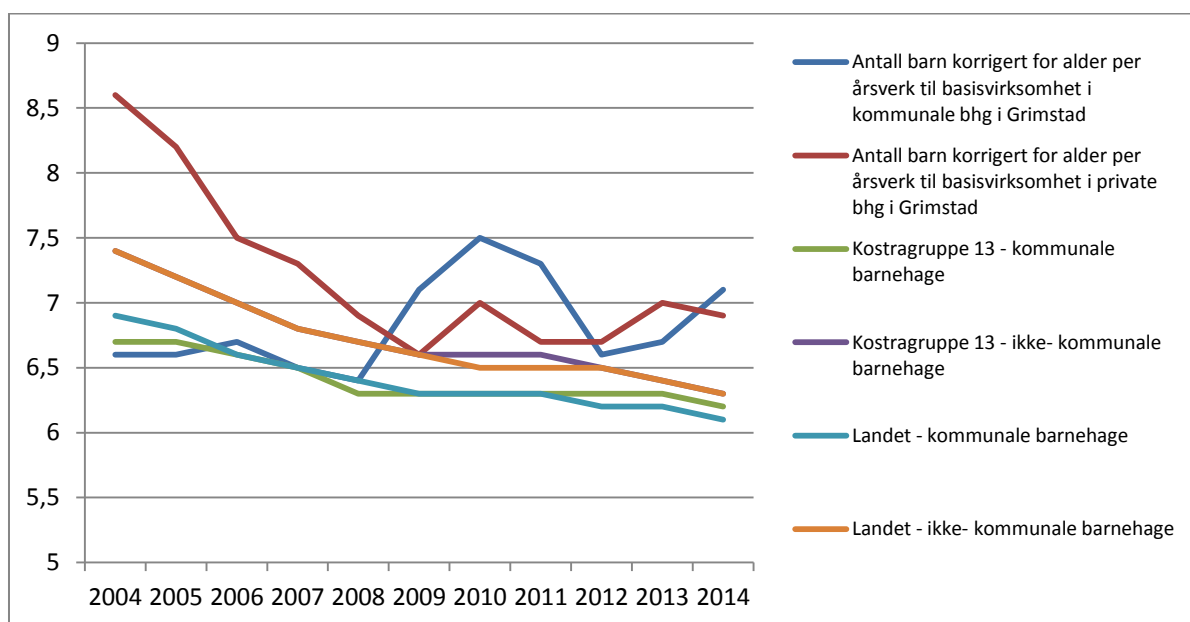
Tre av fire minoritetsspråklige barn går i barnehagen, ifølge tallene. Andelen svinger litt over og under dette nivået over tid, og er nå på landsgjennomsnittet (75 prosent). Ulikt talletidspunkt for antall barn i barnehagen og minoritetsspråklige barn i kommunen kan forstyrre statistikken.

Vi måler nå også hvor stor andel av 1-åringene i barnehage som er født etter 1. september, og dermed ikke har krav på plass. Beregningen er usikker, ettersom det er store lokale variasjoner i når på året barn blir født. I Grimstad utgjør disse 1-åringene en firedel av alle 1-åringer som går i barnehage. Altså ser det ut til at en god del av dem som ikke har lovmessig krav på plass, likevel får det. (*Jf. foreløpig kommunebarometer for 2015*)

Antall barn per voksen

Barnehagelovens krav utover kravet til pedagogtetthet er at det skal være tilstrekkelig bemanning (§18, 5.ledd). Barnehagenes bemanning varierer mer nå enn tidligere. Historisk (før 2000) hadde en barnehagelærer og to assistenter ansvar for atten store barn og ni små barn i de fleste barnehager.

De siste årene har bemanningen gått i retning av flere barn per ansatt og større barnegrupper. I tillegg til at antallet barn per voksen har økt har åpningstiden til barnehagene blitt lenger. Det gir en lavere bemanning gjennom dagen i barnehagen.

Antall barn per voksen 2004-2014 (tall fra ssb/Kostra). ”Kostragruppe 13-ikke-kommunale barnehager” (lilla) sammenfaller med landet der grafen ikke synes på diagrammet (gul)

Stortingsmelding 24 (2012-2013) foreslår å innføre et krav om grunnbemanning i barnehagen på et årsverk per tre småbarnsplasser (1:3) og et årsverk per seks storbarnsplasser (1:6) innen 2020. Forslaget er begrunnet i forskning og bemanningstradisjoner i Norge. Stortingets behandling av ny barnehagelov i 2016 kan gi avklaringer på bemanningsspørsmålet.

Nok voksne er nødvendig for å kunne ivareta et sikkerhetsmessig og pedagogisk forsvarlige tilbud i barnehagen, som for eksempel ved lek ute og på ulike turer. Flere voksne per barn vil i tillegg kunne sikre at voksne fanger opp barnas ulike behov for støtte og hjelp på et tidligst mulig tidspunkt.

Mål:

- ✓ Grunnbemanningen i barnehagen bør økes til snittet i sammenlignbare kommuner (kostragr. 13)

Hvordan skal vi lykkes:

- ✓ Pedagogtettheten i fremtidens barnehage i Grimstad skal være 50 %.
- ✓ Minimum 35 % av de ansatte skal være barne- og ungdomsarbeidere innen 2027.

Kompetanse.

Kvalitetsmessig gode barnehager er viktig for alle som jobber i og med barnehage og for de foresatte som brukere. Alle har barns beste som hovedfokus i alt arbeidet.

Godt lederskap skaper vilkår for at de ansatte kan ta i bruk og utvide sin kompetanse. Barnehagen må ha en tydelig leder som støtter og følger opp den enkelte ansatte og ser hver enkelt og personalgruppa som en samlet ressurs. Lederen skal ha oversikt og se sammenhenger, reise faglige diskusjoner og initiere og lede faglige utviklingsprosesser. Kunnskap om pedagogisk ledelse og ulike verktøy for planlegging, dokumentasjon og vurdering er nødvendig for å utvikle barnehagen som en lærende organisasjon.

Kvalitetsutvikling i barnehage innebærer en stadig utvikling av personalets kompetanse.

Kompetanseutvikling er helt sentralt for å styrke både barnehagen som pedagogisk institusjon og de ansattes yrkesstatus.

”Som pedagogisk samfunnsinstitusjon må barnehagen være i endring og utvikling. Barnehagen skal være en lærende organisasjon slik at den er rustet til å møte nye krav og utfordringer. Kvalitetsutvikling i barnehagen innebærer en stadig utvikling av personalets kompetanse” (s.16, kap 1.7 *Barnehagen som pedagogisk virksomhet*). (Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, 2006).

Barnehagepersonalets faglige og personlige kompetanse er barnehagens viktigste ressurs og er en forutsetning for at barnehagen skal være en god lærings- og omsorgsarena som kan gi et barnehagetilbud av høy kvalitet. Stadige endringer i sektoren krever et personale med endringskompetanse.

Barnehageeier er ansvarlig for kompetanseheving av egne ansatte og kvalitetsutvikling i barnehagen. Kommunen kan bidra både med veiledning til enkeltbarnehager og kompetanseheving. Kommunens tilsynsansvar skal bidra til å sikre at alle barnehagene har god pedagogisk kvalitet.

Mål: Alle barnehageansatte skal sikres jevnlig kompetanseheving.
--

Hvordan skal vi lykkes:

- ✓ Barnehageeier har ansvar for kvalitetsutvikling i egen barnehagen gjennom en kompetanseplan som gjenspeiles i årlige handlingsplaner.
- ✓ Grimstad kommune skal fortsatt utarbeide felles kompetanseplan for alle barnehager i kommunen.
- ✓ Grimstad kommune skal føre tilsyn med kvaliteten i den enkelte barnehage

I tillegg til Rammeplanens kvalitetskrav settes det i planen fokus på noen områder som skal kjennetegne barnehagene i Grimstad.

Ernæring, fysisk aktivitet og allsidig bevegelse i hverdagen.

Barn trenger sunn og variert mat. Barn har godt av å venne seg til forskjellige typer mat fra de er små. Introduksjon av matvarer i spedbarnsalderen kan påvirke smakspreferanser og kosthold i voksen alder. De som lærer seg å like mye forskjellig mat som små, vil høyst sannsynlig like denne maten som voksne. Forholdet til mat og måltider preges av de måltidserfaringene barnet får.

I barnehagealder er barn opptatt av hva andre spiser. De vil gjerne gjøre det samme som foreldre, søsken og andre trygge modeller. Barn har også lyst til å gjøre som andre barn, og påvirkes av de andre barna i barnehagen. Barnehagen blir derfor en viktig arena for et sunt og variert kosthold (jmf helsedirektoratets kostholdsråd ”bra mat i barnehagen”).

De aller fleste små barn er aktive og liker å bruke kroppen sin i ulike former for aktivitet. Der er lite forskning på fysisk aktivitet i denne aldersgruppen, men det er naturlig å gå ut fra at aktivitetsnivået varierer også blant de små barna. Mye tyder på at aktive foreldre får aktive barn.

Barnehagen er en arena der mange barn oppholder seg store deler av dagen, og bevegelseskulturen i barnehagen kan gi barn gode vaner for fysisk aktivitet. Målet må være at den enkelte opplever glede og mestring samt velvære og positiv livsutfoldelse gjennom deltakelse i fysisk aktivitet. Slike opplevelser gir trivsel, styrket fellesskapsfølelse og økt sosial kompetanse.

Barnehagenes uteområde skal innby til allsidig fysisk aktivitet og alle barnehager bør kartlegge og ta i bruk nærområdene for å utvide bevegelsesrepertoaret og utforskertrangen til barna.

Grimstad skal sertifiseres som en trafiksikker kommunen. Alle barnehagene i kommunen skal bidra til trafiksikkerhet og trafikkopplæring i samarbeid med hjemmet. Jmf. veileder for trafiksikker kommune og/eller www.trafiksikkerkommune.no

Mål: Barnas hverdag i barnehagen skal preges av allsidig aktivitet og bevegelse og sunt og variert kosthold

Hvordan skal vi lykkes:

- ✓ Barnehagehverdagen skal organiseres med en gjennomtenkt veksling mellom ro, aktivitet og måltider og bidrar dermed til at barna kan tilegne seg gode vaner, holdninger og kunnskaper når det gjelder kost, hygiene, aktivitet og hvile.

- ✓ Barnehagen skal ha en fleksibel tilrettelegging og utnyttelse av det fysiske miljøet og vurdere hvordan nærmiljøet kan supplere barnehagens arealer til ulike årstider.
- ✓ Kropps- og bevegelseskulturen i barnehagen skal gjenspeile mangfoldet i barnas kulturelle forankring og ta hensyn til kulturforskjeller når det gjelder forholdet til kropp (Rammeplanen for barnehagen s. 41).
- ✓ Barnehagen skal ha gode rutiner for trafiksikkerhet på turer, i tilknytning til parkeringsplassen i barnehagen og ved frakting av barn med bil eller offentlig kommunikasjon.

Mangfold, likestilling og integrering

Barnehagen er en møteplass for barn og småbarnsforeldre med ulik kulturell, språklig, etnisk, religiøs og sosial bakgrunn. Barnehagen er derfor en sentral arena for å formidle, skape og fornye kultur og for å utvikle kulturell identitet.

Antallet flerkulturelle barn i barnehage har økt de siste årene både på grunn av flyktninger, arbeidsinnvandrere og studenter. Høsten 2015 har 140 barn i barnehage i Grimstad flerkulturell bakgrunn. Mange barnehage opplever det utfordrende å ta imot barn som ikke kan norsk, men mange har også blitt gode på akkurat dette.

For å styrke barnehagenes mulighet for tilrettelegging i oppstarten for disse barna, vil kommunen styrke barnehagenes kompetanse på språkutvikling hos flerkulturelle barn og bidra til gode og tydelige rutiner for hvordan barna kan ivaretas gjennom veiledning og/eller andre styrkingstiltak.

Likeverd og likestilling mellom kjønn skal ligge til grunn for all læring og pedagogisk virksomhet i Barnehage. Hovedmålene er å ha et læringsmiljø i barnehagen som fremmer likestilling og motarbeider alle former for diskriminering, og å bedre kjønnsbalansen blant ansatte i barnehagen.

Likestilling og integrering er store temaer som ikke kan få sin rette behandling i en kommunedelplan for barnehage. Her settes kun fokus på temaene. Det blir barnehagemyndigheten og de ansatte i barnehagenes oppgave og ha gode planer for hvordan barnehagen i Grimstad innarbeider temaene som en viktig del av sitt daglige arbeid.

MÅL: Barnehagen i Grimstad skal ha fokus på integrering og likestilling
--

Hvordan skal vi lykkes?

- ✓ Grimstad kommune skal bidra til kompetanseheving av ansatte om flerkulturelt arbeid i barnehagen
- ✓ Grimstad kommune skal lage gode rutiner og planer for å gi barnehagene mulighet for å ivareta oppstarten for barn med flerkulturell bakgrunn
- ✓ Den enkelte barnehage skal bidra til at de ansatte i barnehagen har en god sammensetning hva gjelder kjønn, etnisitet, erfaring, kompetanse og alder.

Samarbeid

Barnehageloven legger opp til samarbeid med foreldrene i den enkelte barnehage gjennom daglig kontakt ved henting og bringing, foreldreråd og samarbeidsutvalg (Barnehageloven § 4). I tillegg har alle barnehager ulike foreldresammenkomster og foreldresamtaler minimum to ganger pr år og ellers ved behov.

For å kunne få en samlet foreldrevurdering av barnehagene har kommunen initiert brukerundersøkelse i alle barnehager med over 15-20 barn.

Grimstad kommune har foreldreveiledningsprogrammer (PMTO, ICDP og Marte Meo) i Familiens hus som tilbys alle foreldre. Foreldre til barn som har en sakkyndig vurdering fra PPT får alltid tilbud om slik veiledning.

I Grimstad kommune har det ikke vært et formelt organ for alle barnehageforeldre, slik som for foreldre i skolen. Det er etablert et Foreldreutvalg for barnehage (FUB) på sentralt nivå. Det er ønskelig at det samme gjøres på kommunenivå.

Et kommunalt FUB vil kunne legge til rette for at foreldregruppen kan være aktive og medvirkende aktører i utvikling av barnehagetilbudet i kommunen. Leder av FUB vil få møte og uttalerett i politisk fagutvalg.

Grimstad har mange barnehageeiere og et mangfold av barnehager i ulik størrelse. Det er ønskelig med samarbeid og erfaringsutveksling mellom barnehagene. Kommunen har samarbeid både med barnehageeiere og barnehagestyrere i tillegg til månedlige møter med enhetslederne i egne barnehager.

Erfaringsutveksling og faglig samarbeid mellom barnehagene i kommunen foregår i noen grad ved at barnehager går sammen om felles kurs og møter. Flere barnehager lager felles arrangementer.

Mål:

Barnehagene skal ha velfungerende samarbeid med foreldre/foresatte og andre barnehager.

Hvordan skal vi lykkes:

- ✓ Det skal opprettes et kommunalt foreldreutvalg (FUB) i Grimstad innen utgangen av 2015.
- ✓ Grimstad kommune skal gjennomføre brukerundersøkelse i alle barnehager jevnlig.
- ✓ Grimstad kommune tilbyr foreldreveiledning i Familiens hus.
- ✓ Vurdere å styrke samarbeid og kompetanseutvikling for ledere i styrerforum.

Framtidens barnehager

Barnehageutviklingen har endret samfunnet og gitt oss en ny felles barndomsarena for de aller fleste barn. Barnehagen spiller en stadig større rolle – både i det enkelte barns liv, for familiene deres og for samfunnet rundt. Den barnehagerevolusjonen som har skjedd på få år, er et viktig bidrag for å sikre sosial utjevning, *jmf Stortingsmelding 24(2012-2013)*.

I de siste årene har barnehagenes tilbud og drift vært under stadig utvikling som følge av flere statlige reformer og samfunnsmessige endringer. Erfaringer i Grimstad er at det er flere barn i barnehagene, barna er gjennomgående yngre, den daglige oppholdstiden er lenger og tilbudet har blitt mer fleksibelt.

Samfunnet og foreldrene ønsker et variert barnehagetilbud både når det gjelder pedagogisk innhold, driftstyper og oppholdstid. Fremtidens barnehager stiller andre krav til barnehagebygg enn tidligere. Fremtidens barnehagebygg bør gjenspeile nye krav til barnehagedrift.

Størrelsen på barnehager varierer. I Grimstad kommune fra 24-114 barn. Gjennomsnittlig antall barn i barnehagene i Norge er 47 barn (*jmf. NOU 2012:1 side 250*).

I de minste barnehagene kan hverdagen være preget av kjente omgivelser, stabilitet og oversiktlige rammer. Personalet kan også ha begrensede muligheter for faglig utvikling og nyorientering.

De store barnehagene har mindre av det stabile, integrerte og oversiktlige preget, men kan ha preg av et stort og variert fagmiljø og gode muligheter for faglig utvikling av de ansatte. Samtidig kan hverdagen være kompleks og til tider uoversiktlig.

Mellomstore barnehager (60-80 barn) synes i større grad enn små og store barnehager å klare å kombinere trivsel og trygghet for barn. De er store nok til å sikre faglig utvikling for de voksne, og små og oversiktlige nok til å ivareta et godt psykososialt miljø for barna. Slike barnehager kommer i det store og det hele godt ut på ulike indikatorer for kvalitet, slik som ansattes utdanningsnivå, oppfylling av pedagognormen, areal per barn, størrelse på barnegruppene, pedagogiske lederes tilstedeværelse i barnegruppene og antall barn den enkelte voksne forholder seg til i løpet av dagen. De bevarer det som har vært den såkalte ”nordiske barnehagemodellen” (*Rapport IRIS-2011/029, Vassenden m.fl.*).

Tradisjonelt har barnehagene i Grimstad hatt en åpningstid på ni timer per dag. De siste årene har flere barnehager utvidet tilbudet til 10 timer. Dette har gitt foreldre mer fleksibilitet og et større arbeidsmarked. For mange foreldre har dette vært et nødvendig tilbud fordi de jobber i nabobyer. Der er ingen lovfestet begrensninger på hvor lenge et barn kan være i barnehagen.

Alle barnehager i Grimstad kommune trenger ikke å ha lang åpningstid, men tilbudet om lenger åpningstid bør finnes, slik at familier som trenger utvidet tid, fordi de jobber langt borte fra hjemmet eller lignende, kan finne barnehager som kan ivareta barna utover arbeidstidens lengde hver dag.

Intensjonen med **familiebarnehager** har vært å kunne tilby et pedagogisk alternativ til dagmammavirksomhet og tilby et barnehagetilbud med få barn og med et hjemlig preg. Familiebarnehagene har lav pedagogbemanning, men kan være et godt tilbud til de minste barna. Med bakgrunn i de som søker barnehage per i dag er der få søkere til familiebarnehagene. Det er derfor lite aktuelt å utvide tilbudet med flere familiebarnehager i kommunen.

Ved etableringen av Familiens hus på Dømmesmoen har det i hele prosessen vært ønske fra fagmiljøet å etablere en **åpen barnehage** der. De fleste familier er innom helsestasjonen med sine sped- og småbarn. En åpen barnehage i tilknytning til helsestasjonen ville vært et godt tilbud til familier som mangler nettverk lokalt på grunn av flytting, har liten familie eller lignende.

Mål:

Framtidens barnehager i Grimstad skal som hovedregel være mellomstore barnehager med god kvalitet i bygg og innhold.

Hvordan skal vi lykkes:

- ✓ Grimstad kommune skal som hovedregel ikke godkjenne flere familiebarnehager
- ✓ Grimstad kommune bør bidra til opprettelse av åpen barnehage i Familiens hus

Beredskapsarbeid i barnehagen

I løpet av livet vil alle mennesker oppleve kriser. Noen barn vil allerede tidlig i barndommen oppleve dette. Kriser kan være dramatiske hendelser som skjer uten forvarsel, og det kan være hendelser som sykdom og samlivsbrudd som gradvis utvikler seg. Å oppleve tap gjennom dødsfall eller skilsmisse er kanskje den vanligste krisen småbarn opplever.

Når krisen først rammer, er det viktig at barnehagen har tenkt gjennom hvordan de skal forholde seg og dermed hjelpe barnet til å forstå og takle krisen. Det handler om relasjonen mellom barna, barnehagepersonalet og foreldrene. Det handler om å se, oppdage, snakke med og bidra til barns mestring.

I Grimstad er det nylig laget en overordnet beredskapsplan. De kommunale barnehagene har egen kriseperm. Alle barnehager er pålagt å ha et eget internkontrollsystem som ivaretar beredskapen på flere områder. (*Jf. Forskrift om miljørettet helsevern i barnehage og skole m.v.*)

Mål:

Alle bhg i Grimstad skal ha god rutiner for beredskap og internkontroll.

Hvordan skal vi lykkes:

- ✓ Alle barnehager skal ha operative beredskapsplaner.
- ✓ Alle barnehager har gode og fungerende rutiner for internkontroll.
- ✓ Kommunen som tilsynsmyndighet skal se til at alle barnehager har fungerende beredskap.

5.4 Tidlig innsats og forebygging

Kommunedelplan for barnehage legger til grunn følgende forståelse av tidlig innsats:

Tidlig innsats er handling på tidligst mulig tidspunkt for å unngå at et problem oppstår eller når et problem har oppstått/blitt avdekket

Gode samarbeidsrutiner og gode systemer knyttet til barn som har behov for ekstra støtte i sin læring og utvikling er svært viktig. Viktige samarbeidspartnere er foreldre, helsestasjonen, barnevernet, PPT-kontoret, fysioterapijenesten og andre faginstanser samt grunnskolen.

Tidlig innsats i denne planen blir en måte å tenke på, et verdivalg, som skal prege tjenestenes og barnehagenes praksis

Opplæringsloven § 5.7 gir barn under opplæringspliktig alder, som har særlige behov for spesialpedagogisk hjelp, rett til slik hjelp. Hjelpen skal omfatte tilbud om foreldrerådgivning. Hjelpen kan knyttes til barnehager, skoler, sosiale og medisinske institusjoner og lignende, eller organiseres som eget tiltak. Etter barnehageloven kan barnehagene i tillegg søke ekstraressurser for å gi barn eller grupper av barn et særskilt tilrettelagt tilbud i barnehagen slik at de har nytte av oppholdet.

Utgiftene til barn med særskilte behov har økt betydelig de siste årene. Årsakene er trolig sammensatte, men kan knyttes opp mot at flere barn går i barnehage nå enn tidligere, at fokuset på tidlig innsats er styrket og at den generelle økonomien i barnehagene er dårligere og bemanningstettheten er lavere enn før. I 2011 viser regnskapet for Grimstad kommune et forbruk på 9,7 millioner. Dette økte til 11,8 millioner i 2012 og 13,9 millioner i 2013 og 16 millioner i 2014.

Høsten 2014 startet Veilednings- og utviklingstjenesten et tre-årig prosjekt med hovedmål å bidra til at ressursbruken til styrkingstiltak skal reduseres eller holdes på nåværende nivå. I tillegg skal prosjektet bidra til å øke den enkelte barnehages kompetanse i tilrettelegging for barn med særskilte behov, og styrke samhandlingen mellom de ulike tjenester i kommunen.

Kvello-modellen er prøvd ut i fire barnehager i kommunen i 2012/2013. Erfaringene fra utprøvingen viser at modellen i seg selv er for arbeidskrevende for den enkelte tjeneste som er involvert (PPT, barnevern, fysio/ergoterapitjenesten og helsestasjonen). Teorien som Kvellomodellen bygger på vil fortsatt være sentral i det forebyggende arbeidet. Tjenestene ønsker å trekke det teoretiske grunnlaget inn i det generelle forebyggende arbeidet i barnehagene og innarbeide det i opplæringen som tilbys barnehagene i regi av "Barn som bekymrer" i samarbeid med oppvekstsektoren. I tillegg er det opprettet basisteam (tverrfaglig team) for barnehagene i Familiens hus en gang per måned.

Agderprosjektet er et nytt forsknings- og utviklingsprosjekt som sikter mot å frembringe ny kunnskap om hva som er viktig innhold for førskolebarna (siste år før skolestart) i barnehagen. Det å utvikle konkret kunnskap om barnehagens innhold – spesielt i overgangen mellom barnehage og skole er viktig for Agder, men også for barnehagefeltet generelt i Norge.

Målsetningen med prosjektet er å forske på hvorvidt økt stimulering i barnehagen kan sikre at barn i større grad har samme læringsgrunnlag ved skolestart, og dermed likere muligheter for å lykkes i utdanningsløpet og arbeidslivet. 50 barnehager på Agder plukkes ut til å delta (fokusgruppen) og 50 barnehager blir sammenligningsgruppe. Les mer på www.agderprosjektet.no

Ti barnehager i Grimstad (Kommunale og ikke-kommunale) har meldt seg på Agderprosjektet.

Dokumentasjon, vurdering og kartlegging

Barnehagepersonalet skal ha fokus på det barnet kan. Barnets kompetanser må gjøres synlige og være grunnlag for personalets refleksjoner når det enkelte barns læring og utvikling skal vurderes.

Noen barn vil ha behov for ekstra støtte i sin læring og utvikling. Dette inkluderer for eksempel barn med forsinket språkutvikling, minoritetsspråklige barn med behov for å lære norsk, barn med nedsatt funksjonsevne, barn med utfordrende adferd og barn som kommer fra en vanskelig familiesituasjon. Barnehagen er en viktig arena for å forebygge, oppdage behov og iverksette tiltak. Gode rutiner for observasjon og kartlegging av barn som strever skal sikre tidlig innsats for alle barn.

I forslaget til ny barnehagelov vektlegges at eier har ansvar for hvilke kartleggingsverktøy barnehagen skal bruke. Eier må ha tillit til at barnehagelærere har god kunnskap til å vurdere arbeidsoppgavene og selv kunne avgjøre hvilke dokumentasjons-, vurderings- og kartleggingsverktøy som skal brukes i ulike situasjoner.

I barnehagene i Grimstad skal en ikke jobbe for kartlegging av alle barn, men vektlegge å kartlegge og dokumentere når en er bekymret for et barn. I slike situasjoner skal en alltid ha en god og åpen dialog med foresatte.

Overgangen fra barnehagen til skolen

Overganger og raske skiftninger er en del av dagliglivet for det moderne barnet. Våre fem-seksåringer har allerede gjort mange erfaringer med overganger i forskjellige sammenhenger, for eksempel fra hjem til barnehage, mellom ulike grupper i barnehagen og mellom ulike fritidsaktiviteter. En økende

oppmerksomhet på læring for de yngste barna har ført til større bevissthet om betydningen av kontinuitet i det tidlige lærings- og omsorgstilbudet. Målet er ikke å unngå overganger, for overganger er en del av livet. Målet er å unngå at de blir for store og å legge til rette for at barnet kan mestre dem og komme styrket gjennom dem.

I kapittel 5.1 i rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver heter det:

Barnehagen skal, i samarbeid med skolen, legge til rette for barns overgang fra barnehage til første klasse og eventuelt skolefritidsordning. Dette skal skje i nært samarbeid med barnets hjem. Planer for barns overgang fra barnehage til skole må være nedfelt i barnehagens årsplan (Kunnskapsdepartementet 2006: 53).

I Grimstad kommune er det laget retningslinjer for overgangen fra barnehage til skole som gjelder for alle barn. I tilknytning til rutinene er det laget overgangsskjema som barnehagen skal fylle ut i samarbeid med foreldrene.

For barn med rett til spesialpedagogisk hjelp etter opplæringsloven er der egne rutiner i plan for spesialpedagogiske tjenester i Grimstad kommune.

Mål:

Familier i Grimstad skal oppleve at tidlig innsats er en grunnleggende satsing i alle barnehager.

Hvordan skal vi lykkes:

- ✓ Tidlig innsats må ivaretas gjennom gode rutiner, god kunnskap og godt tverrsektorielt samarbeid.
- ✓ Spesialpedagogenes avsatte tid til systemveiledning i barnehager omkring enkeltbarn eller grupper bør utvides.
- ✓ Basisteam for alle barnehager i Familiens hus utvides ved behov.
- ✓ Alle barnehager og familiebarnehager i kommunen er delaktig i prosjektet med fokus på tidlig innsats.
- ✓ Grimstad kommune skal bidra til gjennomføring av Agderprosjektet.
- ✓ Barnehagen gjennomfører siste foreldresamtale i god tid før barnet skal begynne på skolen.
- ✓ Alle barn skal oppleve en god overgang fra barnehage til første klasse i skolen.
- ✓ Alle barnehager skal ha ansatte som behersker kartleggingsverktøyene "Alle med" og "Tras".
- ✓ Alle barnehager skal ha gode rutiner for vurdering og dokumentasjon

5.5 Forebyggende arbeid mot mobbing

Begrepet mobbing benyttes ofte om alt fra erting til voldelige overgrep. For å bekjempe mobbing er det viktig at vi har en felles forståelse for hva mobbing er.

Mobbing er når en person eller en gruppe gjentatte ganger og over tid plager og trakasserer et offer. Mobbing handler om makt og avmakt, og det er et skjevt maktforhold mellom den som mobber og den

som blir mobbet. Mobbing blant småbarn kan forebygges ved at voksne er oppmerksomme på det enkelte barns trivsel og på samværmønstre i barnegruppen. Mobbing i barnehagen kan stoppes av aktivt deltagende og sensitive voksne som griper inn når det er nødvendig (fra BFD, veileder om mobbing i barnehagen "barns trivsel - voksnes ansvar")

Rammeplan for barnehagen uttrykker at barnehagen... *har en samfunnsoppgave i tidlig forebygging av diskriminering og mobbing* og sier videre at ... *sosial kompetanse er vesentlig for å motvirke utvikling av problematferd som diskriminering og mobbing.*

I barnehagen skal barna erfare i samspill med andre og utvikle sosial kompetanse. Sentralt er hvordan de voksne støtter barna når de deltar i

barnehagehverdagen, bygger relasjoner til hverandre, inngår i samspill, leker og knytter vennskapsbånd.

I Manifest mot mobbing er et forpliktende samarbeid mellom mange ulike parter. Manifestet forplikter partene seg til aktivt å medvirke til at mobbing blant barn og unge ikke skjer, og partene har en felles visjon om nulltoleranse som grunnlag for arbeidet. Grimstads ordfører har skrevet under på manifestet og kampanjens innhold forplikter dermed alle i kommunen. Årets kampanje handler om digital mobbing.

MÅL:

Ingen barn skal oppleve diskriminering og mobbing i barnehagen

Hvordan skal vi lykkes:

- ✓ Alle barnehager skal ha fokus på mobbing i hverdagen og utarbeide en handlingsplan som forebygger diskriminering og mobbing.
- ✓ Aktivt bruke basisteam til forebyggende arbeid med barn som faller utenfor.

5.6 Barnehageøkonomi og finansiering av barnehageplasser

Rammefinansiering av barnehager.

Barnehagelovens § 14 pålegger kommunen å yte tilskudd til ordinær drift av alle godkjente, ikke-kommunale barnehager i kommunen, forutsatt at barnehagen har søkt om godkjenning før barnehagesektoren ble rammefinansiert (før 2011).

Kommunen kan yte tilskudd til barnehager som søker om godkjenning etter at barnehagesektoren er rammefinansiert. Ikke-kommunale barnehager som ønsker å etablere seg etter at sektoren ble rammefinansiert, må søke kommunen om driftstilskudd.

Forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlige tilskudd til ikke kommunale barnehager sørger for at godkjente ikke-kommunale barnehager behandles likeverdig med kommunale barnehager ved tildeling av offentlige tilskudd.

Fra 2011 har det tidligere øremerkede statstilskuddet til drift av barnehager vært innlemmet i rammetilskuddet til kommunene, og er dermed blitt et kommunalt tilskudd til de private barnehagene. Det kommunale tilskuddet skal dekke kostnader til ordinær drift i barnehagene som ikke dekkes av andre offentlige tilskudd og foreldrebetaling.

Det offentlige tilskuddet har fra august 2014 utgjort minst 98 % av det beløpet kommunale barnehager i gjennomsnitt mottar per heltidsplass. Finansieringsmodellen fra 2011 er basert på at kommunen skal fastsette separate tilskuddsatser for drift og kapital. Driftstilskuddet til private barnehager har fram til nå vært beregnet ut fra budsjettert kostnadsnivå i de kommunale barnehagene. Unntaket er familiebarnehager og åpen barnehage. Begge mottar nasjonale satser fordi kommunen selv ikke eier og driver slike barnehager.

Fra 2015 skal kommunene beregne tilskuddet til ikke-kommunale barnehager ut fra kommuneregnskapet for 2013. Fra og med 1. januar 2015 er grunnlaget for tilskuddet til driftskostnader og kapitalkostnader "kommuneregnskapet fra to år før tilskuddsåret". Regnskapstallene fra 2013 skal oppjusteres med anslaget på pris- og lønnsvekst i kommunesektoren (kommunal deflator) for 2014 og 2015, som publisert i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2015. Etter at tilskuddsatserne er regnet ut, gis tilskuddet basert på barnetallet for 2015 i de ikke-kommunale barnehagene.

2015 vil være et overgangsår. I 2015 skal kommunen både fatte vedtak om tilskudd for 2015 etter det nye regelverket (regnskapsmodellen) og etterjustere tilskuddet for 2014 etter det gamle regelverket (budsjettmodellen). (jf. barnehageloven § 14 med forskrifter).

Kommunestyret vedtok i budsjettbehandlingen i desember 2014 å redusere telletidspunktene fra elleve per år til tre per år (1/8, 1/10 og 15/12).

Signaler om nasjonale endringer

[PwC \(PricewaterhouseCoopers\)](#) har i januar 2015, på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet, vurdert ulike sider ved finansieringen av private barnehager, og har kommet med forslag til endringer av dagens system. Blant forslagene er en finansieringsordning basert på nasjonal sats og lokale justering, og en ny måte å beregne pensjonspåslaget. Rapporten skal brukes til arbeidet med å utrede nye finansieringsmodeller og legge frem forslag til ny forskrift om tilskudd til barnehager.

Det tas sikte på å sende forslag til forskrift på høring i løpet av våren 2015 og at ny forskrift trer i kraft fra 2016.

Forskrift om foreldrebetaling i barnehager

Foreldrebetaling for en plass i barnehage skal ikke settes høyere enn en makspris. Betaling for kost kan komme i tillegg. Maksimalprisen fastsettes av Stortinget hvert år. Foreldrebetaling for et deltidstilbud skal settes lavere enn foreldrebetaling for et heldagstilbud (jmf forskrift om foreldrebetaling § 1 og 2).

Kommunen skal sørge for at foresatte tilbys minimum 30 % søskenmoderasjon i foreldrebetalingen for andre barn og minimum 50 % for tredje eller flere barn. Barnehageeier skal få dekket reduksjon i foreldrebetalingen knyttet til søskenmoderasjonen av det offentlige (jmf. forskrift om foreldrebetaling § 3).

En ny nasjonal ordning for reduksjon av foreldrebetalingen ble innført fra 1. mai 2015. Den går ut på at ingen husholdninger skal betale mer enn 6 prosent av bruttoinntekten sin for en barnehageplass.

Den nasjonale prisreguleringen av foreldrebetalingen er en minimumsordning. Kommunene står fritt til å tilby familier en lavere foreldrebetaling enn 6 prosent av inntekten, og/eller sette maksimalprisen lavere. Ordningen er regulert i forskrift om foreldrebetaling i barnehager. Målet med forskriftsendringene er å innføre en bedre sosial profil på foreldrebetalingen i barnehage, og legge til rette for at flere får mulighet til å benytte tilbud om barnehageplass gjennom å senke prisen for familier med lav inntekt.

Fra 1. august 2015 har alle 4- og 5-åringer, og barn med utsatt skolestart, som bor i husholdninger med lav inntekt rett til å få 20 timer gratis oppholdstid i barnehage per uke. Den ordningen gjelder for familier eller husholdninger som har en samlet inntekt på mindre enn 405 000 kroner.

Det er kommunen som barnehagemyndighet som har ansvar for ordningene med redusert foreldrebetaling og gratis kjernetid, men endringene i forskriften omfatter både kommunale og ikke-kommunale barnehager. Grimstad kommune har på bakgrunn av ny ordning endret sine regler om foreldrebetalings da ordningen allerede er trått i kraft. For å få redusert betaling må foresatte søke på fastsatt elektronisk skjema på Grimstad kommunes hjemmeside. Alle barnehageeiere får dekket reduksjonen knyttet til ordningene ved at de søker refusjon fra kommunen.

Mål:

Grimstad kommune har god kostnadsstyring i de kommunale barnehagene og god forutsigbarhet i tilskuddene til de ikke-kommunale barnehagene.

Hvordan skal vi lykkes?

- Grimstad kommune skal følge de til enhver tid gjeldende regler om likeverdig behandling av kommunale og ikke-kommunale barnehager.
- Kommunen skal kunngjøre forslag til tilskuddssatsene for kommende år i forbindelse med at årsbudsjettet legges ut til alminnelig ettersyn.

5.7 Kommunen som barnehagemyndighet

Kommunen sin fremste oppgave er å gjennomføre nasjonal barnehagepolitikk og sørge for at innbyggerne får et barnehagetilbud som er i tråd med sentrale og lokale føringer.

Kommunens ansvar er forankret i barnehagelovens § 8. Kommunen er lokal barnehagemyndighet og skal gi veiledning og påse at barnehagene drives i samsvar med gjeldende regelverk. Kommunen som barnehagemyndighet:

- Er ansvarlig for et tilstrekkelig antall plasser.
- Har plikt til økonomisk likeverdig behandling av barnehager.
- Avgjør søknad om godkjenning etter en vurdering av barnehagens egnethet i forhold til formål og innhold, jmf barnehagelovens §§ 1 og 2. Barnehager som finnes egnede i forhold til formåls- og innholdsbestemmelsen, har rett til godkjenning. Dette innebærer fri etableringsrett (§ 10).
- Skal gi veiledning og føre tilsyn med virksomhetene (§ 16).
- Skal legge til rette for en samordnet opptaksprosess, der det tas hensyn til barnehagenes mangfold og egenart (§ 12).

- Har ansvar for at barn med rett til barnehageplass blir prioritert (§ 12a).
- Har ansvar for å opprette og føre register til bruk for NAV i forbindelse med kontroll og beregning og utbetaling av kontantstøtte etter kontantstøtteloven.
- Forvalter tilskudd til ikke-kommunale barnehager med bakgrunn i ”Forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlig tilskudd til ikke-kommunale barnehager” og ”Forskrift om foreldrebetaling i barnehager” (§§ 14, 14a og 15).

Kommunen er både godkjennings- og tilsynsmyndighet for egne barnehager samtidig som den er godkjennings- og tilsynsmyndighet for ikke-kommunale barnehager. Godkjenningsmyndighet per d.d. er oppvekst- og utdanningsutvalget, *jf. Delegasjonsreglementet for Grimstad kommune.*

Tilsyn

Barnehageloven § 16, 1.ledd: *Kommunen fører tilsyn med virksomheter etter denne lov. Kommunen kan gi pålegg om retting av uforsvarlige eller ulovlige forhold ved godkjente eller godkjenningspliktige virksomheter. Hvis fristen for å etterkomme pålegg ikke overholdes, eller hvis forholdet ikke lar seg rette, kan kommunen vedta tidsbegrenset eller varig stenging av virksomheten.*

Tilsynshjemmelen er gitt kommunen som et verktøy for og et pålegg om å kunne kontrollere og sikre at barna har det trygt, og at det pedagogiske tilbudet er i samsvar med lov og rammeplan.

Omfang og metode for kommunens tilsyn med barnehagene er ikke lovfestet. Tilsyn kan være varslet stedlig tilsyn, uanmeldt hendelsestilsyn, skriftlig tilsyn og rapporteringer.

Kunnskapsdepartementet har utarbeidet veilederen ”Tilsyn med barnehager”. Denne understreker at tilsyn er en viktig del av kommunens ansvar for å sikre barnehager med høy kvalitet og at kommunen som barnehagemyndighet har innsyn i hva som skjer i barnehagene i kommunen. Veilederen understreker blant annet at kommunen må utøve systematisk tilsyn for å sikre at kvaliteten og innholdet i tilbudet til barna er tilfredsstillende, og at et kvalitetssystem bør omfatte både tilsyn, oppfølging og vurdering, og være et ledd i det kommunale kvalitetssikringsarbeidet. Kommunens tilsyn skal være en kontinuerlig oppgave.

Kommunestyret har delegert tilsynsmyndigheten til rådmannen og utføres i praksis av barnehagefaglige rådgivere i Veilednings- og utviklingstjenesten.

Kommunen, ved helsetjenesten, har tilsyn i barnehagene etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler. I Grimstad kommune gjennomfører barnehagetjenesten og helsetjenesten tilsynene sammen.

Kommunen har i 2015 ansvar for å føre tilsyn med 33 barnehager og familiebarnehager. For å ivareta dette er der utarbeidet en tilsynsplan i kommunen. Den ble vedtatt i fagutvalget i sak KOU 029/07, men bør nå revideres.

Stortingsmelding nr 41 (2008-2009) *Kvalitet i barnehagen* setter blant annet fokus på kommunens dobbeltrolle som barnehageeier og barnehagemyndighet, og kommunalt tilsyn. Meldingen understreker at det er viktig at tilsynsmyndigheten har den nødvendige legitimitet og troverdighet, og at kommunen har den nødvendige barnehagefaglige kompetansen og nok ressurser til å kunne utføre denne lovpålagte oppgaven.

Sentrale myndigheter tar i Stortingemelding 24(2012-2013) sikte på at ansvar for å føre tilsyn med enkeltbarnehager etter barnehageloven overføres fra kommunen til Fylkesmannen. Når, om og hvordan dette skjer er ennå usikkert.

Ved overgangen fra 2014 til 2015 hadde Fylkesmannen i Aust-Agder tilsyn med kommunen som barnehagemyndighet. Den endelige tilsynsrapporten foreligger i mai 2015.

Fylkesmannen konkluderer i sin rapport bl.a. med at kommunen har en tilsynsvirksomhet som gir likebehandling av kommunale og private barnehager. Kommunen må i større grad, og mer tydelig, konkludere når lovens krav ikke er oppfylt og utforme tilsynsrapportene i samsvar med forvaltningsloven slik at barnehagen får anledning til å uttale seg før endelig vedtak fattes.

MÅL:

Grimstad kommune som barnehagemyndighet skal gi god veiledning og føre et systematisk tilsyn med alle barnehagene.

Hvordan skal vi lykkes:

- ✓ Varslet stedlig tilsyn skal gjennomføres minimum hvert andre/tredje år i alle barnehager.
- ✓ Utarbeide ny tilsynsplan som gir en oversikt over tema for tilsyn og omfang av tilsyn.
- ✓ Grimstad kommune skal ha gode arenaer for veiledning og kompetansebygging for alle barnehagene.
- ✓ Grimstad kommune gjennomfører uanmeldte tilsyn ved behov.

6 Sentrale dokumenter

Dokumentene legges ikke ved planen da de finnes digitalt. Følg linken.

Sentrale føringer

- ✓ [Lov om barnehager](#)
- ✓ [Forskrifter til lov om barnehager](#)
- ✓ [Veileder for beregning av tilskudd til ikke-kommunale barnehager 2015](#)
- ✓ [Plan og bygningsloven](#) (2008)
- ✓ [NOU 2012:1: ”Til barns beste” – Ny lovgiving for barnehager](#)
- ✓ [Veileder for kommunens tilsyn med barnehager](#)
- ✓ [T-1497 Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging](#)
- ✓ [Stortingsmelding 24-2012/2013 ”Framtidens barnehage”](#)
- ✓ [Språkveileder – ”språk i barnehagen- mye mer enn bare prat”](#)
- ✓ [Hørt på maken – om tospråklig assistanse i barnehagen](#)
- ✓ [Temahefte om språklig og kulturelt mangfold](#)
- ✓ [Veileder: Barns trivsel-voksnes ansvar. Forebyggende arbeid mot mobbing starter i barnehagen](#)
- ✓ [Fra eldst til yngst –samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole](#)
- ✓ [Veileder – Alvorlige hendelser i barnehager og utdanningsinstitusjoner](#)
- ✓ [Kompetanse for fremtidens barnehage-strategi for kompetanse og rekruttering 2014-2020](#)
- ✓ [Stortingsmelding 16 \(2006/2007\) tidlig innsats for livslang læring](#)
- ✓ [FNs barnekonvensjon](#)

Andre styringssignaler som er vesentlige for barnehagene er:

- ✓ [Veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler 2014](#)
- ✓ [Forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr](#)
- ✓ [Handlingsplan for likestilling i barnehage og grunnsopplæring \(2001-2010\)](#)
- ✓ [Handlingsplan for bedre kosthold i befolkningen 2007-2011\)](#)
- ✓ [NOU 2010:7 Mangfold og mestring. Flerspråklige bar, unge og voksne i opplæringssystemet](#)
- ✓ [NOU 2010:8- med forskertrang og lekelyst](#)
- ✓ [Opplæringsloven](#)

Regionale føringer

- ✓ [Regionplan Agder 2020 – med overskudd til å skape](#)
- ✓ [Fylkesmannens kommunebilde 2014 - Grimstad](#)
- ✓ [Kommunebarometeret](#)

Lokale føringer

- ✓ [Kommuneplan 2011-2023.](#)
- ✓ [Barnehageplan 2006-2011](#)
- ✓ [Plan for tilsyn i barnehager \(vedtatt 13.06.07\).](#)
- ✓ [Kompetanseplan for barnehagene i Grimstad 2014-2016](#)
- ✓ [Skjema og retningslinjer for overgang barnehage-skole: Skjema-og-selvbetjening-A-Å/](#)
- ✓ [Plan for spesialpedagogiske tjenester i Grimstad kommune 2014](#)
- ✓ [Digitale verktøy i barnehage og skole 2014-2017](#)
- ✓ [Økonomistyring i barnehagesektoren – Grimstad kommune. Rapport Agenda 2009](#)